

BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ CHORŲ VEIKLOS YPATUMAI: PEDAGOGŲ POŽIŪRIO ANALIZĖ

Aušra Kardašienė

Šiaulių universitetas

E. p. ausra1kardasiene@gmail.com

Įvadas

Pasaulyje plačiai žinomi ir taikomi amerikiečių muzikos psichologo ir pedagogo E. Gordono muzikinių gabumų tyrimų rezultatai ir muzikos mokymo metodika. Jo teigimu, nė vienas vaikas negimsta be intelekto, tad nė vienas vaikas negimsta be mažiausių muzikinių gabumų (1999). Statistikos duomenys patvirtina, kad apie 68 proc. vaikų gimsta turėdami vidutinius muzikinius gabumus, apie 16 proc. – ryškesnius negu vidutiniai ir 16 proc. – mažesnius negu vidutiniai muzikinius gabumus. Muzikiniai gabumai yra prigimties ir auklėjimo rezultatas: šie abu veiksniai kol kas nežinomu santykiu lemia individo muzikinius gabumus, tačiau paveldimumo vaidmuo yra visiškai neaiškus. Juo anksčiau vaikas patenka į turtingą muzikinę aplinką, juo greičiau jo muzikiniai gabumai pradeda tobulėti. Vaikui augant, aplinkos poveikis mažėja ir apie devintuosius metus aplinka vaiko muzikiniams gabumams nebeturi tokio stipraus poveikio. Iki devynerių metų vaiko muzikiniai gabumai yra prigimties ir aplinkos veiksnių rezultatas (Gordonas, Cameronas, 1994, 10).

Lietuvių chorinė mokykla turi stiprias, gyvybingas šaknis – neįtikėtinais gausų, turtingą liaudies dainų lobyną, kurio bene svarbiausias bruožas – jausmų santūrumas; antra, ji yra paveldėjusi nors ir neilgą, vos šimtmetį siekiančią, tačiau rūpestingai puoselėtą chorinio dainavimo tradiciją; trečia, suaugusiųjų kolektyvų ir buvusių chorvedžių, kompozitorių veikla tiesiogiai veikė ir moksleivių chorinę kultūrą. Juk Juozo Naujalio, Stasio Šimkaus, Juozo Tallat Kelpšos įsteigtos mokyklos, perorganizuotos į aukštesnes institucijas, gyvuoja ir dabar. Tie patys chorvedžiai steigė ne tik chorus, bet rengė ir dainų šventes.

Bet kuris žmogus yra šiek tiek susijęs su muzika. Vieni ją kuria, kiti atlieka, tretį jos klausosi, ketvirtį ja domisi kaip mokslu. Kuo puikiau dirva moksleivių meniniams gebėjimams pasireikšti yra chorinis dainavimas. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų muzikinio ugdymo programoje yra teigiama, jog muzikalūs vaikai savo gebėjimus ir įgūdžius gali tobulinti papildomuose užsiėmimuose. Kiekvienoje mokykloje yra sudarytos bent minimalios sąlygos pa-

sirinkti muzikinius gabumus bei interesus atitinkanti muzikos būrelį ar kolektyvą. Choro, kaip vienos iš organizacinių muzikinio auklėjimo sistemos formų, paskirtis yra ir kūrybiškas muzikinis vaikų ugdymas. Tai verčia mokytoją dirbti labai kūrybiškai, kad jis, išnaudodamas turimas galimybes, greitai ir kokybiškai išmokytų dainų ir kartu organizuotų bendrą muzikinį-estetinį kūrinių suvokimą.

A. Lapinskas rašė, kad „Daugelyje iš penkiasdešimties Kauno mokyklų yra chorai, tačiau nesukbėkime tuo džiaugtis. Tuose choruose dažniausiai dainuoja tik jaunučiai. Kodėl nėra augesnių vaikų chorų – jaunių, merginų, mišrių? Trūksta iniciatyvos...“ (1999, 13). Tačiau, jeigu muzikos mokytojas nenori imtis aukštesniųjų klasių choro, tuomet gal reikia ieškoti kito mokytojo? Muzikos mokytojų dabar parengiama pakankamai, taigi, ir vadovų turėtų atsirasti. Tačiau sąlyga – paties mokyklos vadovo noras turėti chorą – yra beveik esmė.

V. Karlonas (1989), B. Stonys (1993), E. Velička (1993) mano, kad daugiausia rūpesčių kelia muzikinis ugdymas pradinėse klasėse, nes čia dedamas pagrindas visos Lietuvos moksleivių muzikiniam švietimui. Jų amžius palankiausias muzikiniam ugdymui, nes muzikinė klausia ir pagrindiniai muzikinės kalbėsenos įgūdžiai susiformuoja iki dešimties metų. Pradinė mokykla vaikų muzikinio ugdymo požiūriu yra atsidūrusi paradoksaliajose situacijose: darželyje su vaikais dirba muzikas specialistas, 5–12 klasėse – muzikas specialistas, o su 1–4 klasių mokiniais neretai dirba atitinkamų gebėjimų bei pasirengimo neturintys mokytojai. Todėl ir meninio / muzikinio ugdymo tradicijų puoselėjimas tampa komplikuoatas.

Vaikų ir jaunimo chorinis dainavimas kai kuriose Šiaulių miesto mokyklose turi senas tradicijas. Juliaus Janonio gimnazijoje jau nuo 1923 m. veikė mišrus mokinių choras, vadovaujamas chorvedžio J. Gaubo. Choras dalyvaudavo ne tik miesto šventėse, bet ir vykdavo koncertuoti į kitus miestus. Nors pradinių mokyklų buvo vos kelios, bet ir jos organizuodavo renginius mieste. Pavyzdingu moksleivių muzikiniu auklėjimu ir gerais choralais garsėja „Juventos“ progimnazija. Nuo 1971 m. čia sustiprintas muzikos

mokymas (dabar kryptingas). Įrengti turtingi muzikos kabinetai, choro ir orkestro klasės.

Šiaulių miestas specifinis, nes yra aukštoji mokykla, rengianti ir muzikos mokytojus. Kadangi ne visose miesto mokyklų pradinėse klasėse muzikos mokė muzikos specialistai, dažnai chorams vadovavo tam pasirengimo neturintys pedagogai. Mieste nuolatos buvo jaunučių chorų, su kuriais sėkmingai dirbo studentai, siekiantys muzikos pedagogikos bakalauro diplomo. Jų kolektyvai dažniausiai koncertavo Šiaulių universiteto patalpose, todėl jų koncertinė veikla mokyklų bendruomenėse liko nematoma. Taigi, būsimi muzikos pedagogai negalėjo išspręsti visų specialistų trūkumo problemų.

Lietuvos mokslinėje ir periodinėje spaudoje nepakankamai diskutuojama apie mokyklų chorų problemas. Pagal Liaudies kultūros centro informaciją (Andrejauskaitė, 1998), ryškiai pablogėjo muzikinis ugdymas mokyklose, chorams gresia išnykimas. Nors dainavimas yra prieinamiausia ir veiksmingiausia muzikinės veiklos rūšis, labiausiai atitinkanti lietuvių etninės kultūros tradicijas, dainavimo mokyklose tęstinumas nėra užtikrinamas. Šiandieninės mokyklinių chorų situacijos pablogėjimas paskatino nagrinėti bendrojo ugdymo mokyklų chorų veiklos ypatumus atliekant pedagogų požiūrio analizę.

Tyrimo objektas – bendrojo ugdymo mokyklų chorų veiklos ypatumai.

Tyrimo tikslas – atskleisti mokyklų chorų veiklos ypatumus pedagogų požiūriu.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) surinkti ir išanalizuoti literatūrą apie Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų chorų istorinę praeitį ir veiklą;
- 2) išanalizuoti chorinio dainavimo vietą ir kylančias problemas mokykloje;
- 3) pristatyti Šiaulių miesto mokyklų chorų lyginamąją statistinę analizę.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros, dokumentų, periodinių leidinių analizė, anketinė apklausa, interviu.

Tyrimo organizavimas

Siekiant atskleisti chorinės veiklos ypatumus bendrojo ugdymo mokyklose, buvo atliktas tyrimas (1998–2001).

Pagrindiniu tyrimo metodu pasirinktas pusiau atviro tipo klausimynas. Buvo apklausti 92 muzikos mokytojai, dirbantys miestų bei rajonų muzikos mokytojais bendrojo ugdymo mokyklose (73 moterys ir 19 vyrų).

Tyrimo dalyvių pedagoginis darbo stažas nuo 5 iki 26 metų.

Iš 92 apklausoje dalyvavusių muzikos mokytojų aukštąjį išsilavinimą miestuose turi daugiau pedagogų nei rajonuose (65 ir 35 proc.), aukštesnįjį – atvirkščiai: rajonuose daugiau nei miestuose (53 ir 47 proc.). Bendrai aukštąjį išsilavinimą turinčių pedagogų yra daugiau nei turinčių aukštesnįjį (56 ir 46 proc.).

Lyčių atžvilgiu miestuose ir rajonuose pedagogų moterų yra daugiau nei vyrų (78 ir 22 proc.).

Atliekant tyrimą buvo siekiama sužinoti, kiek chorai yra mokykloje (jaunučių, jaunių, jaunimo), kiek mokinių dainuoja chore (mergaičių / berniukų). Iš anketų duomenų nustatyta, kad daugiausia jaunučių chorų yra miestuose (65 proc.), o jaunių chorų (50 proc.) – rajonuose. Galima daryti išvadą, jog noriausiai choro užsiėmimus miestuose lanko jaunučiai (54 proc.), o rajonuose – jaunieji (48 proc.). Aktyviausiai chorą ir miestuose, ir rajonuose lanko mergaitės (77 proc.).

Taip pat nustatyta, kad didesnes galimybes koncertuoti miestuose, šalyje ir užsienyje turi miestų mokyklų chorai (1 ir 2 lentelėse pateikiami respondentų atsakymai).

1 lentelė. *Koncertų skaičius per metus (N=92)*

	Miestų chorai	Rajonų chorai
Iki 10 kartų	43	31
10–20 kartų	4	1
Daugiau nei 20 kartų	1	0

2 lentelė. *Koncertų vietos per metus (N=92)*

	Miestų chorai	Rajonų chorai
Rajone	19	25 (kuriame yra mokykla)
Mieste	45 (kuriame yra mokykla)	7
Kituose Lietuvos miestuose ir rajonuose	18	3
Užsienyje	7	0

Pateikti duomenys leidžia manyti, kad geresnes sąlygas ir didesnes galimybes koncertuoti turi miestų bendrojo ugdymo mokyklų chorai. Daugiausia koncertuojama savo mieste / rajone (45 ir 25 chorai). 18 miestų chorų koncertuoja kituose Lietuvos miestuose ir rajonuose, o rajono mokyklų chorai į artimesnį savo rajonui miestą išvyko tik 7 (atitinkamai į tolimesnį – 3 chorai). Į užsienį vyko koncertuoti 7 miestų chorai. Tyrimo rezultatai parodė, kad aktyvi chorinė veikla suteikia chorui galimybę skleisti chorinę kultūrą ne tik savo mieste / rajone, bet ir Lietuvoje, užsienyje.

Tyrimo rezultatų analizė

92 respondentams buvo pateiktas klausimynas, sudarytas iš 13 klausimų. Atliekant tyrimą buvo siekiama sužinoti, kur ir kiek metų jie dirba pedagoginį darbą, kokia jų kvalifikacinė kategorija, koks profesinis pasirengimas, kokie chorai yra mokykloje, kiek vaikų dainuoja chore, kiek valandų skirta choro užsiėmimams iš papildomojo ugdymo valandų per savaitę, kaip mokiniai dainuoja (tik iš klausos, tik iš natų ar ir iš klausos, ir iš natų), kokias turi darbo sąlygas, kaip mokyklos administracija žiūri į chorinį dainavimą, kur koncertuoja, kas remia choro keliones, kiek kartų koncertuoja per metus, nuo ko priklauso chorinio dainavimo perspektyvos, ką mano apie chorinį dainavimą artimiausioje ateityje.

Muzikinio rašto išmanymas gerokai palengvina ir pagreitina chorinio repertuaro išmokimą. Siekiant

įvertinti muzikinio rašto svarbą chorinio repertuaro įsisavinimo procesui, mokytojams buvo pateiktas klausimas, kaip mokiniai dainuoja (iš klausos, iš natų, ir iš klausos, ir iš natų). Tyrimu gautos mokytojų rekomendacijos teigia, kad reikėtų siekti, kad raštą moksleiviai pažintų ir lavintų ne tik muzikos pamokoje, bet ir chore. Nedidelės apimties ir nesudėtingos jaunučių dainos gerai tinka ugdyti pradinius solfedžio įgūdžius. Tai gerina mokymo kokybę, rengia dainininkus suaugusiųjų chorams. 95 proc. respondentų teigia, kad didžiausia nauda muzikinėje veikloje jiems yra galimybė lavinti savo dainavimo įgūdžius. Daugumai respondentų (90 proc.) muzikiniai užsiėmimai reiškia galimybę repetacijų ir ypač koncertų metu patirti teigiamų emocijų ir išgyvenimų. Ar kolektyvų nariai patirs gyvenimo kokybę, priklauso ir nuo pedagogų dainų mokymo būdų (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. *Mokinių dainų mokymo būdai (N=92)*

	Iš klausos	Iš natų	Iš klausos ir iš natų
Miestuose	30	3	27
Rajonuose	17	5	20
Bendrai	47 45 proc.	8 8 proc.	47 45 proc.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad mokytojai labiau linkę mokyti moksleivius dainų iš klausos nei iš natų (45 ir 8 proc.). Tuo remiantis galima teigti, kad yra skiriama nepakankamai dėmesio muzikinio rašto mokymui. Remiantis respondentų atsakymais, galima daryti išvadą, kad daugiau mokoma iš klausos, nes jaunučių chorų yra daugiau.

Sunku pasiekti aukštą choro meninį lygį nuolat keičiantis moksleivių sudėčiai. Neigiamos įtakos turi ir dažnai besikeičiantys chorų vadovai. Vadovo pareiga – ne tik išugdyti darnų muzikinį kolektyvą, bet ir visapusiškai jį auklėti.

Viena iš svarbiausių chorinio dainavimo problemų yra vokalinės balso galimybės. Garso kokybė ir jo grožis – viena pagrindinių muzikos išraiškos priemonių. Vokalinės technikos įgūdžių įvaldymas yra būtinausias ir svarbiausias kiekvieno vadovo uždavinys. Remiantis respondentų pastebėjimais, kita ypač svarbi sėkmingo darbo su choru sąlyga yra choro repertuaras. Labai svarbu parinkti tokį repertuarą, kuris keltų kolektyvo profesinį meistriškumą. Geras muzikinis lavinimas chore priklauso ne tik nuo mokytojo keliamų tikslų. Yra daugelis dalykų, turinčių įtakos

tinkamam muzikiniam ugdymui, tai – pakankamas papildomajam ugdymui skiriamų valandų skaičius, gera materialinė bazė, tinkamas mokytojų bei mokinių požiūris į muzikos pamoką, teigiama atmosfera chore. Tyrimo metu buvo pasidomėta, su kokiomis darbo sąlygomis susiduria respondentai, norėdami dirbti su choralais. Dauguma mokytojų dirba turėdami vidutines darbo sąlygas (61 proc.) (turima galvoje muzikos kabineto priemonės (žr. 4 lentelę)), bet dėl to nenusimena. Jie mano, kad iniciatyvos pirmiausia turi imtis pats choro vadovas; nuo to priklauso ir chorinio dainavimo perspektyvos (žr. 5 lentelę) ne tik mokykloje, bet ir visoje Lietuvoje.

4 lentelė. *Respondentų požiūris į darbo sąlygas (N=92)*

	Darbo sąlygos		
	Labai geros	Vidutinės	Blogos
Miestuose	23	32	5
Rajonuose	6	22	4
Bendrai	29	54	9
	29 %	61 %	11 %

5 lentelė. *Respondentų požiūris į choro dainavimo perspektyvas (N=92)*

Chorinio dainavimo perspektyvos priklauso nuo:				
	Vadovybės	Repertuaro	Darbo sąlygų	Choro vadovo
Miestuose	31	21	36	43
Rajonuose	10	17	12	23
Bendrai	41	38	48	66

Svarbūs ir įdomūs psichologiniai aspektai, problemos, su kuriomis susiduria vadovai. Nereikia net abejoti, kad didžiausią įtaką mokinių muzikiniams gabumams skatinti turi mokytojo asmenybė, jo kūrybiškumas, gebėjimas kryptingai organizuoti mokymosi veiklą, empatiškai suvokti vaiko galimybes. Remiantis šio straipsnio autorės patirtimi teigtina, kad mokinių muzikinius gabumus skatina: teigiama vaiko kūrybinės veiklos motyvacija; darbas pagal savo galimybes; pagyrimas ir paskatinimas. Jei šie muzikinių gabumų pasireiškimai nepakankamai skatinami, jie virsta slopinamaisiais veiksniais. Kai kurie mokytojai mano, kad neigiamai dalyvavimą chorinėje veikloje veikia konservatyvi aplinka: bendra visuomenės nuostata, kad „vis tiek duonos iš to nevalgysi“; „tai nerimta“ ir pan. bei mokinių muzikinių gabumų ugdymui netinkami mokymo metodai, principai, chorų vadovų kompetencijos stoka.

Didelę įtaką Lietuvos muzikinio gyvenimo vystymuisi daro dainų šventės. Jau tradicija tapo ir mokyklų chorų dalyvavimas šiame renginyje. Dainų šventėse leidžiama dalyvauti tik geriausiems kolektyvams, todėl prieš šventes rengiamos chorų apžiūros-konkursai. Jie turi svarbią reikšmę chorų meninio lygio kilimui. Šiuo metu chorinis dainavimas vis sunkiau beatlaiko konkurenciją su kitais papildomojo ugdymo užsiėmimais ir vis sunkiau darosi mokinius įtraukti į chorus. Mokytojai mano, kad „Vaikai ir tėvai turi kitus prioritetus nei chorinis dainavimas, be to, ir laikmetis siūlo daug platesnę ir įdomesnę veiklą.“

Choro vadovo tikslas ir yra chorinį dainavimą iškelti į prioritetus, kad moksleivių tėvai didžiuotųsi savo atžalomis ir skatintų toliau dainuoti. Sunku būtų paneigti, kad vaikams ir jaunimui dalyvauti choruose naudinga dėl to, kad lavinama vokalinė klausa, balsas, ugdoma asmenybė, gebanti vertinti įvairių žanrų muziką; chorinis dainavimas suteikia daug teigiamų emocijų, ugdo atsakomybę už save ir draugą, jauno žmogaus kolektyviškumo jausmą. Moksleiviai, kelionių metu bendraudami su savo bendraamžiais užsienyje, gilina užsienio kalbų žinias, susipažįsta su šalimis, jų kultūros vertybėmis ir visuomeniniu gyvenimu. Chorinio dainavimo perspektyvos pirmiausia priklauso nuo mūsų pačių – chorų vadovų. Ir, nors miestuose

net 45 proc., o rajonuose 34 proc. apklaustųjų teigia, kad chorinio dainavimo padėtis artimiausioje ateityje pablogės (žr. 6 lentelę), manytina, kad, švietimo sistemoje atsiradus permainingų meninio ugdymo naudai, mokyklų chorų padėtis tikrai pagerėtų.

6 lentelė. *Chorinio dainavimo padėtis artimiausioje ateityje (N=92)*

Prognozė			
	Pagerės	Išliks toks pat	Pablogės
Miestuose	17	16	27
	28 %	26 %	45 %
Rajonuose	9	12	11
	28 %	38 %	34 %
Bendrai	26	28	38
	28 %	32 %	40 %

Šiaulių miesto mokyklų chorų lyginamoji statistinė analizė

Remiantis Šiaulių moksleivių namų medžiaga bei anketinio tyrimo duomenimis, galima teigti, kad chorų situacija mieste nuo 1998 m. iki 2001 m. keitėsi. Per trejus metus kolektyvų Šiaulių mieste sumažėjo 25 proc., bet moksleivių skaičius išliko toks pat. Vadinasi, nors ir sumažėjo kolektyvų bei papildomajam ugdymui skiriamų valandų skaičius, moksleivių noras dainuoti išliko. Keliose mokyklose per trejus mokslo metus chorai virto ansambliais, o kitose neliko net ir ansamblių. Jaunučių chorų skaičius per trejus metus sumažėjo 41 proc., jaunių chorų skaičius išaugo dvigubai, o mišrus choras liko vienas. Švietimo skyriaus surinktais duomenimis, 2007 m. lapkričio mėn. atliktas panašus tyrimas, tiesa, ne su visais miesto muzikos mokytojais, dirbančiais pradinėse, pagrindinėse mokyklose, progimnazijose, gimnazijose. Situacija nuo 2001 m. gerokai pablogėjo. Jaunučių chorų 2001 m. buvo 16, o 2007 m. – 9; jaunių chorų buvo 7, liko 4, mišrus choras buvo 1, o mokyklai tapus pagrindine, jis virto jaunių choru, bet mieste atsirado 2 mišrūs gimnazijų chorai. 2017 m. situacija dar suprastėjo. Mieste „aktyvūs“ tik du jaunučių chorai (kalbama ne apie kryptingą muzikinį ugdymą vykdančias mokyklas), jaunių vienas, gimnazijų chorai trys. Mieste gausu „solistus“ kepančių ir ansamblius kuriančių mokytojų.

7 lentelė. 1–12 kl. moksleivių chorai Šiaulių mieste (Šiaulių moksleivių namų medžiaga, (Švietimo skyriaus surinkti duomenys)

	1998–1999	1999–2000	2000–2001	2006–2007	2016–2017
Jaunučių chorai	27	19	16	9	2
Jaunių chorai	3	4	7	4	1
Mišrūs chorai	1	1	1	2	3
Iš viso	31	24	24	15	6

Galima manyti, kad chorų mažėjimą lemia ir ypač prasta demografinė situacija, chorinės kultūros tradicijų ir vertybių mokyklose puoselėjimas (neužtikrinant chorinės veiklos tęstinumo). Inicijatyvesni galėtų būti ir patys muzikos mokytojai, tačiau mokyklos vadovo noras turėti chorą yra bene svarbiausias dalykas. Tuomet atsirastų ir choro vadovo darbo prasmė, ir chorinės kultūros mieste perspektyva.

Išvados

1. Dabartinė lietuvių chorinė mokykla yra paveldėjusi vos šimtmetį siekiančią chorinio dainavimo tradiciją. Suaugusiųjų kolektyvų ir buvusių chorvedžių, kompozitorių veikla tiesiogiai veikė ir moksleivių chorinę kultūrą. Vaikų ir jaunimo chorinis dainavimas kai kuriose Šiaulių miesto mokyklose turi senas tradicijas.
2. Dauguma mokytojų dirba turėdami vidutines darbo sąlygas, bet dėl to nenusimena. Jie mano, kad iniciatyvos pirmiausia turi imtis pats choro vadovas. Nuo to priklauso ir chorinio dainavimo perspektyvos ne tik mokykloje, bet ir visoje Lietuvoje.
3. Šiuo metu chorinis dainavimas vis sunkiau beatlaiko konkurenciją su kitais papildomojo ugdymo užsiėmimais ir vis sunkiau darosi mokinius įtraukti į chorus.
4. Nors miestuose net 45 proc., o rajonuose 34 proc. apklaustųjų mano, kad chorinio dainavimo situacija artimiausioje ateityje blogės, norisi tikėti, kad, vykstant švietimo sistemos Lietuvoje pokyčiams, teigiama linkme keisis ir mokyklinių chorų padėtis.
5. Vaikams ir jaunimui dainuoti chore naudinga. Bendra chorų situacija pagerėtų, jei jau pradinėse klasėse muzikos pamokas vestų tik specialistai, muzikos mokytojai būtų kūrybiški, gebantys kryptingai organizuoti mokymosi veiklą, papildomajam ugdymui būtų skiriama pakankamai valandų, chorų meninę-muzikinę kultūrą remtų mokyklų vadovai. Tada chorai ir toliau Šiauliuose

užimtų prideramą vietą kultūriniame muzikiniame gyvenime.

Literatūra

1. Aidukas R., 1996, Keletas lietuvių religinės choro muzikos formavimosi bruožų. *Gama*, Nr. 15, p. 10–13.
2. Arminas A., 1998, *Lietuvių chorai /tautinės savimonės ir muzikinės kultūros žadintojai/*. Vilnius.
3. Deksnienė I., 2016, Mokinių motyvacija dainuoti chore: Molėtų rajono atvejo analizė. Magistro darbas. Lietuvos edukologijos universitetas.
4. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas. 2011 m. kovo 17 d. Vilnius.
5. Gage N. L., Berliner D. C., 1994, *Pedagoginė psichologija*. Vilnius.
6. Gordonas E., Cameronas Ch., 1994, Vaiko muzikalumo puoselėjimas. *Gama*, Nr. 7–8, p. 10–21.
7. Gudelis R., 1998, *Lietuvių chorinė literatūra*. Vilnius.
8. Lapinskas A., 1999, Lietuvą nešantys į pasaulį. *Muzikos barai*, Nr. 9, p. 38–39.
9. Karlonas V., 1989, Norint neatsilikti nuo gyvenimo. *Liaudies kultūra*, kovas–balandis, p. 33.
10. Miknaitis A., 2015, *Choro, kaip kultūros organizacijos, motyvacijos strategija kūrybinės visuomenės kontekste*. Vilnius.
11. Mokytojai, muzikai, chorvedžiai (nuo 1923 m. iki dabar). Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos muziejaus archyvinė medžiaga.
12. Moksleivių vokalinė chorinė veikla muzikinio ugdymo procese, 1995, *Muzikos barai*, Nr. 11–12, p. 11.
13. Souriau E., 1994, Muzikos įtaka vaiko psichikos raidai. *Gama*, Nr. 6, p. 3–6.
14. Stonys B., 1993, Mokymo programa mokykloje. *Gama*, Nr. 4, p. 8–9.
15. Šumskis A., 2001, Ar išliksime dainuojanti tauta? *Muzikos barai*, balandis–gegužė, p. 32–33.
16. Velička E., 1993, Pradžios mokyklos mokytojų muzikinio raštingumo problemos. *Gama*, Nr. 4, p. 10–12.
17. Vyžintas A., 1994, Dainų šventė – unikali tautos kultūros apraiška. *Kultūra ir pažinimas*, II tomas, 2–3 knyga, p. 130–147.
18. Zubrickas B., 1988, *Moksleivių chorai*. Vilnius.
19. Zubrickas B., 1997, *Moksleivių dainų švenčių ištakos*. Vilnius.

Summary
**PECULIARITIES OF CHORAL ACTIVITY IN GENERAL EDUCATION SCHOOLS:
ANALYSIS OF EDUCATORS APPROACH**

Aušra Kardašienė

The article presents peculiarities of choral activity in general education schools. The evaluation of choral performance is presented in reference to the data of an empirical study with 92 music teacher participants. The research carried out showed that the artistic-musical culture of choirs and concert activity depends on many factors: the choir's manager, the repertoire, the quantitative and qualitative composition of singers and the mastery of choir vocal technique. The insufficient number of hours allocated for additional education, sometimes unfavourable working conditions, very little support from school heads of choral artistic-musical culture are the biggest obstacles.

Keywords: *choirs of general education schools, Šiauliai town choirs, peculiarities of choral singing at school.*

Santrauka
**BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ CHORŲ VEIKLOS YPATUMAI:
PEDAGOGŲ POŽIŪRIO ANALIZĖ**

Aušra Kardašienė

Straipsnyje pristatomi chorinės veiklos ypatumai Šiaulių bendrojo ugdymo mokyklose. Remiantis empirinio tyrimo, kuriame dalyvavo 92 muzikos pedagogai, duomenimis, pateikiamas chorinės veiklos vertinimas. Atliktas tyrimas parodė, kad chorų meninė-muzikinė kultūra, koncertinė veikla priklauso nuo daugelio faktorių: choro vadovo, repertuaro, dainininkų kiekybinės ir kokybinės sudėties, choro vokalinės technikos įvaldymo, o didžiausi trukdžiai – nepakankamas papildomajam ugdymui skiriamų valandų skaičius, kartais nepalankios darbo sąlygos, per maža mokyklų vadovų parama.

Prasminiai žodžiai: *bendrojo ugdymo mokyklų chorai, Šiaulių miesto chorai, chorinio dainavimo ypatumai mokykloje.*

Įteikta 2017-09-11
Priimta 2018-10-10